

V Ě S T N Í K

ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ RADY AMERICKÉ.

Číslo 135

Červenec-srpen 1965

JÁN PAPÁNEK:

ZMENA POLITIKY SPOJENÝCH ŠTÁTŮ VO SPOJENÝCH NÁRODOCH.

Spojené štáty svojim ústupom vo Spojených národoch vo veci neplatenia príspevkov členskými štátmi, vyrubovaných Valným shromážením, umožňujú návrat k normálnemu chodu činnosti Organizácie. Bude to ovšem v určitej miere iba akési vegetovanie a potrvá dlho kým sa Spojené národy z tejto porážky spamätajú. Boli vytvorené v nádeji, že víťazné veľmoci budú i po skončení druhej svetovej vojny prevádzkať medzinárodnú politiku vo vzájomnom dorozumení. V tejto nádeji im bola prakticky sverená politika mieru a bezpečnosti, sústredená v prvom rade v jedenást' člennej Bezpečnostnej rade. Valné shromáždenie složené zo všetkých členov malo byť prevážne forumom na rečenie a vytváranie svetovej verejnej mienky. Malo však a má i za týchto okolností v pravomoci odporúčať a riešiť rad veľmi dôležitých problémov čiastočne politického alebo nepolitického rázu. Okrem iného je to i otázka financií a vyrubovanie členských príspevkov.

Hneď pri vzniku Spojených národov v 1945 sa však ukázalo, že veľmoci majú mnoho protichodných záujmov a že sa pri riešení medzinárodných problémov nevedia dohodnúť. Miesto jednodhlasnosti prišlo veto, ktorého Sovieti začali zneužívať. Riešenie mnohých problémov — ako na pr. násilné zmocnenie sa vlády v Československu komunistami — bolo tým znemožnené. Na druhej strane však bol možný veľmi účinný zásah Spojených národov na Korei, keď pri jednaniach v Bezpečnostnej rade sovietský zástupca opustil jej zasadanie a zbývajúcce štyri veľmoci hlasovali jednotne.

Spojené štáty a samozrejme menšie členské štáty usilovali o rozšírenie pravomoci Valného shromáždenia. To sa v 1950 podarilo. Problémy vetované v Bezpečnostnej rade mohli byť a boli presunované do jeho kompetencie.

Súčasne bolo vytváraných desiatky nových štátov a z 51 členov vzrástli Spojené národy na 114. Tento vývoj Sovieti podporovali, dúfajúc, že nové štáty sa skomunizujú alebo budú aspoň podporovať ich politiku rozkladu a výboja, ale sa tak nestalo. Mnohé z nových štátov — ako Kongo — neboli síce zralé na samostatnosť, ale Sovieti sa presvedčili, že ani vnútorne rozložené štáty sa nedajú zkomunizovať. Okrem toho nové štáty vedeli znamenite využiť svojej početnej prevahy v svoj sobecký prospech.

Tento vývoj poškodzoval záujmy Anglie, Francie a radu iných štátov. Často to pôsobilo starosti i Spojeným štátom. Hlavne však Sovieti sa snažili tento vývoj zastaviť a hľadali cestu k návratu k politike jednodhlasnosti čili veta. Začali odopierať platiť členské príspevky na prevádzanie politických rozhodnutí, ktoré neboli jednodhlasne schválené piatimi veľmocami. Pripojila sa k nim i Francie a rad ďalších zemí. Spojené národy sa začali zadlžovať a Sovieti do dnes nezapravili členské v obnose \$62,236,882, Francie \$17,752,565, Ukrajina \$8,049,135, Poľsko \$4,322,387, Česko-

slovensko \$4,069,683 Maďarsko \$2,257,074, Byelorusko \$2,-107,165, Južná Afrika \$1,117,467, Rumunsko \$926,94, Kuba \$690,633, Yemen \$127,129 a Albánia \$95,952.

Uvedené štáty majú podľa článku 19 Charty stratit' právo hlasovať vo Valnom shromážení. Spojené štáty a rad iných členov nástojili na tom, aby ustanovenia Charty boli dodržiavané. Sovieti však tvrdili, že im príspevky boli vyrubované nelegálne. Aby sa predišlo ústavnej krízi už rok sa vo Valnom shromážení prestalo hlasovať a jeho činnosť bola ochromaná. Jednania zvlášť vytvoreného výboru nevedli k žiadnemu cieľu. Až dňa 16. augusta Spojené štáty prehlásili, že nebudú uplatňovať ustanovenia článku 19 a ich nový zástupca veľvyslanec Goldberg to odôvodnil tým, že väčšina členov odopiera ich stanovisko proti Sovietom a ostatným neplatiacim podporovať. Súčasne si vyhradil právo pre Spojené štáty v budúcnosti neplatiť na podniky, ktoré budú prevádzané proti ich záujmom. Tým sa politická činnosť Spojených národov presunuje na základnu dobrovolnosti — nie povinnosti — pokiaľ nebude jednoty medzi veľmocami. Už dnes tomu tak je v prípade Cypru a Yemenu.

Spojené štáty celých dvaciat' rokov zdôrazňovali a i prakticky prevádzali politiku Spojených národov. Teraz ju menia. Presvedčili sa, že malé, najmä nové štáty sú stejne sebecké ako veľké, že nie sú ochotné držať sa zásad a ustanovení, ktorým majú čo d'akovať za svoju existenciu, akonáhle im prestali prospievať. Tento útek od zodpovednosti bude ovšem škodiť v prvom rade malým štátom. Tieto si postupne budú musieť uvedomovať, že ich hlas nie je tak dôležitý ako hlas veľmoci. Až sa dostanú do ťažkosti a tých bude veľmi mnoho, nenájdu takej opory vo Spojených národoch akaj sa im dostávalo dosiaľ.

Vývoj k svetovému federalizmu, k vláde väčšiny a k postupnému omedzovaniu suverenity sa spomalil. Spojené národy však budú jestvovať a budú vykonávať dôležitú činnosť v hospodárskych, sociálnych i kultúrnych veciach, ale pokiaľ sa týka politických vecí, mieru, bezpečnosti a odzbrojenia, riešenie bude odkladané všade tam, kde nebude dohody medzi veľmocami. To bude veľmi často.

Valné shromáždenie sa v tomto znamení side dňa 1. septembra k minulooročnému záverečnému zasadaniu a dňa 21. septembra bude zahájené tohoročné zasadanie. Nebude ne-

(Pokračování na str. 2.)

ČESKOSLOVENSKÝ DEN

v Plzeňském parku v Chicagu

dne 26. září

VESTNIK

JULY-AUGUST 1965

Organ of the Czechoslovak National Council of America

Published monthly (Except bi-monthly July-August)

Subscription \$2.00 a year — Outside U.S.A. \$3.00

Editor—VLASTA VRAZ

Administration—FRANK KRATOCHVIL

Office: 4125 West 26th Street, Chicago, Illinois 60623

Tel. LA 1-7953

Second class postage paid at Chicago, Illinois

VĚSTNÍK

ČERVENEC-SRPEN 1965

Orgán Československé národní rady americké

Vychází měsíčně (s výjimkou dvojčísla v červenci-srpnu)

Předplatné \$2.00 ročně. — Mimo U.S.A. \$3.00.

Redaktorka—VLASTA VRÁZOVÁ

Administrace—FRANK KRATOCHVIL

Úřadovna: 4125 West 26th Street, Chicago, Illinois 60623

Tel. LA 1-7953

ZMĚNA POLITIKY—

(Dokončení ze str. 1.)

bezpečia, že by Sovieti boli zbavení práva hlasovať, ale bude mnoho rečí. Tieto však stratia na významu.

SAN FRANCISCO A SPOJENÉ NÁRODY.

Od roku 1945, keď v San Franciscu podpísaná bola Charta Spojených národov, zástupcovia vlád, organizácií i súkromní ľudia, ktorí sa zaoberajú medzinárodnými problémami, tam putujú. Sišli sa tam v 1945 a teraz v júni na dvaciate výročie zasa. Prišli tam na pozvanie mesta a štátu California, čo súčiastka roku Medzinárodnej spolupráce vyhláseného Spojenými národmi. Zastúpených bolo 113 členských zemi miesto pôvodných 50.

Sám som v duchu prežival chvíle, keď sme pomáhali Chartu písať. Vtedy sme boli plní nádeje i radosti, že sa Československo oslobodzovalo a že sme zasa boli rovnou súčiastkou rodiny slobodných národov. Súčasne však sme začali pociťovať akúsi úzkosť, obavu o budúcnosť. Naše starosti potvrdzoval vývoj udalostí na Podkarpatskej Rusi a na Slovensku, ktoré boli postupne obsadzované červenou armádou. Potvrdil to i Ján Masaryk, ktorý prišiel do San Franciscu rovno z Moskvy. Bol vážny, zasmušilý a keď som sa ho pýtal, čo sa stalo odpovedal krátko: "To nie sú ľudia, to sú zvieratá." Mienil tým Sovietov a vykonávateľov ich rozkazov z Československa.

Sovieti začali vyvíjať tlak na nás aj na Konferencii v San Franciscu. Molotov postupoval brutálne, často komicky. V schôdzach provokoval zvlášť Francúzov. Jan Masaryk sa s ním dostal do vážneho rozporu, keď bol žiadaný, aby navrhol pozvanie na Konferenciu poľského Lublinského komitétu miesto Londýnskej exilovej vlády. Odoprel to a Molotov mu vyhrožoval, že ak to neurobí sovietsko-československé spojenectvo nemá ceny. Československo bolo vtedy skoro celé obsadené červenou armádou. V celku však československá delegácia postupovala neodvisle. Vláda v Londýne už prestala pracovať a v Prahe ešte nezačala. Stvk bol ve veľkej miere jednostranný — informovanie prezidenta.

Podkladom jednaní Konferencie bol Dumbarton Oaks návrh veľmocí, podľa ktorého tieto mali tvoriť v novej organizácii akési direktorium. Menšie štáty chceli rozšírenie pravomoci navrhovaného Valného zhromáždenia proti 11 člennej Bezpečnostnej rade. Iba čiastočne sa to podarilo. Československá delegácia bola veľmi aktívna. Sám som pracoval v jednom z hlavných výborov a v 14 člennom výbore, ktorý pripravoval konečný text Charty, podpísanej dňa 25. júna. Tento výbor, vedľa formulovania textu, zasahoval všade tam, kde sa iné výborv nevedeli na textu alebo jeho výkladu dohodnúť.

Tu spomínam na pr. na problém Poľska. Zásadne bolo dohodnuté, že zakladajúcimi členmi Spojených národov majú byť iba štáty prítomné na Konferencii. Poľsko nešlo medzi nimi. ale súčasne bolo rozhodnuté, že i Poľsko, vzhľadom na veľké obete behom vojny, má byť zakladajúcim členom. Dlho sa hľadala forma, iako sa tak má stať bez toho, že by bolo Poľsko v Charte výslovne uvedené. Sám som navrhol formuláciu v 14 člennom výbore, ktorá bola po-

tom do konečného textu Charty prijatá. To vysvetľuje skutočnosť, že sa hovorí o prítomnosti 50 štátov na Konferencii, ale o 51 zakladajúcich členoch. Riešenie takýchto problémov a formulácií je v textu Charty veľmi mnoho, ale nie sú známe verejnosti, pretože zápisy tohoto výboru nie sú dosiaľ prístupné verejnosti.

Význam československého zastúpenia sa dal posudzovať i z toho, že sa vážne uvažovalo o zvolení Jana Masaryka za Generálneho tajomníka alebo predsedu Valného zhromáždenia. Dokonca sa hovorilo i o Prahe ako možnom sídle Spojených národov. Tieto kombinácie padly hlavne pre odpor Sovietov. I v tom bolo vidieť, že nechceli, aby ich doména v strednej Európe bola ovplyvňovaná, prípadne ohrozená medzinárodným vplyvom.

V dňoch 24. až 27. júna 1965 som toto všetko v myšlienkach prežival. Navštívil som sály i malé miestnosti, kde zasadal 14 členný výbor, v ktorých sa rozhodovalo a text Charty pripravoval. A konečne Opera, kde boli plenárne schôdze a kde bola Charta dňa 25. júna 1945 podpísovaná. Spomínam ako sme sa radili či má Chartu podpísať nás všetkých päť delegátov alebo len Jan Masaryk sám. Rozhodli sme sa, že to má byť iba on. Okrem iného bola dôvodom i neprítomnosť Vlada Hurbana, ktorý pár dní pred koncom Konferencie odcestoval do Washingtonu.

Oslava dvaciateho výročia v San Franciscu sklámala. V roku medzinárodnej kooperácie sa vo Spojených národoch nekooperuje a Valné zhromáždenie, okrem rečí, je nečinné. Prehovorilo tam tricat' rečníkov behom dvoch dní úradného zasadania, a bolo tam veľa spoločenských udalostí. Každý z rečníkov chcel mier, ovšem len taký mier, ktorý by jemu všetko dával a zaisťoval. Tiež výsledky dvaciat'ročnej práce boli zdôrazňované ako aj potreba Spojených národov pre budúcnosť. Jedine sovietský zástupca s niektorými satelitmi zneužil i tejto príležitosti k útokom proti Spojeným štátom. Adlai Stevenson — bola to jeho predposledná reč — bol nútený na útoky reagovať a pomenoval sovietskú reč za oslavnú reč studenej vojny.

Prišiel i prezident Spojených štátov. Zdôrazňoval potrebu Spojených národov a prisľúbil im pomoc Spojených štátov. Prítomných delegátov však hlavne zaujímalo či Spojené štáty prisľúbia uhradiť dlhy Spojených národov zavinené hlavne Sovietmi a Franciou. Nestalo sa tak a bolo veľké sklamanie.

Nové zeme, dnes väčšina členov Spojených národov, ktoré len Spojeným národom majú čo d'akovať za svoju existenciu, pôvodného ducha a ťažkosti v ktorých sa Spojené národy rodili dosiaľ až na malé výnimky ani nevedia pochopiť a oceniť, ačkoľvek ich jestvovanie jedine Spojené národy môžu a budú zaisťovať — hospodársky, sociálne, kultúrne, technicky a i po stránke bezpečnosti.

Záverom týchto spomienok chcem zdôrazniť, že v 1945 Československo hralo významnú úlohu, pomáhalo Spojeným národom tvoriť, ale tieto mu v 1948, v dobe jeho veľkej životnej krízy, nevedeli či nechceli pomôcť, ačkoľvek mali príležitosť. Dnes československá delegácia vo Spojených národoch a i v San Franciscu bola iba priveskom Sovietov. Sám som sa oslavných zasadaní účastnil, čo zástupca Medzinárodnej ligy pre práva človeka.

NEZAPOMEŇME NA SVÉ PŘÁTELE.

MEMORANDUM ČSNRA STÁTNÍMU DEPARTMENTU.

Československá národní rada americká už po dlouhou dobu znepokojeně pozoruje, jak naše zahraniční politika stále více odstupňovává naléhavost osvobození národů ve střední a východní Evropě ve prospěch východního Německa. Naposledy to byl projev presidenta Johnsona u příležitosti Dne vítězství v Evropě, ve kterém bylo zdůrazněno, že sjednocení Německa je přímým a bezprostředním cílem americké zahraniční politiky, zatím co osudy ostatních zemí ve střední a východní Evropě se zdají být odsunovány na druhé místo.

Československá národní rada americká chápe, že sjednocení Německa je totožné s osvobozením východního Německa od komunistické nadvlády, protože kdykoliv národy střední a východní Evropy měly možnost projít svou vůli, vždy se vyjádřily proti komunismu. V tomto směru je sjednocení Německa cílem, který všichni svobodomylovní a demokratičtí občané Spojených států musí podporovat. S čím však nelze souhlasit, je vynímání otázky východního Německa z celé souvislosti střední a východní Evropy a jedinečné přednostní postavení, kterého se mu dostává. Mluví proti tomu požadavky spravedlnosti, legality, prozíravosti i vlastního našeho amerického zájmu.

S hlediska spravedlnosti a mravnosti je nemožné, aby nezadatelná práva obyvatel východního Německa byla o tolik bližší americké zahraniční politice než stejná nezadatelná práva obyvatel Československa, Polska a jiných porobených národů, kteří vždy byli věrnými přáteli a spojenci Spojených států. Požadavky spravedlnosti a mravnosti přikazují, aby východní Německo obdrželo svá práva; ale práva ostatních národů jsou stejně důležitá. Americká zahraniční politika se má řídit zásadou svobody a spravedlnosti pro všechny, nikoliv favorizováním toho či onoho národa.

Rovněž po stránce právní mají Spojené státy práva a závazky nejen v Německu a vůči porobeným obyvatelům východního Německa, ale podle zásad Atlantické charty i vůči ostatním středo- a východoevropským národům. Podle mezinárodních smluv jsou Spojené státy přímo zodpovědny za budoucnost Německa; ale to neznamená, že bojovaly a zvítězily v druhé světové válce, aby přinesly svobodu pouze Němcům a zanechaly v porobě své spojence a přátele. I vůči nim máme práva a povinnosti.

Dvoji loket, kterým se měří východnímu Německu a ostatním porobeným národům, dává komunistům do rukou propagační zbraň: poukazují na to, že Spojené státy mají zájem jen na obnovení německého revanšismu a nestarají se o lidská práva ostatních porobených národů, s poukazem na některá zahraničně-politická prohlášení. Kdyby se komunistům podařilo — díky některým zahraničně-politickým prohlášením naší vlády — přesvědčit o tom československý lid, mohl by se stát, že by se tento lid vzdal svého vnitřního odporu vůči komunistické vládě, a že by hledal u Sovětského svazu ochrany proti zdánlivé německé pomstychtivosti, která je z části výmyslem komunistických propagátorů.

Kdyby došlo k tomu, že národy střední a východní Evropy by uvěřily, že Spojené státy ztratily zájem na jejich svobodě a neodvislosti, ztratili bychom za Železnou oponou miliony umlčených, ale přesto oddaných přátel a spojenců, a tato ztráta by se projevila v náš neprospěch při každém střetnutí demokracie s komunismem.

Z těchto důvodů poslala Československá národní rada americká Státnímu Departmentu přepis, naléhavě doporučující, aby ve všech budoucích prohlášeních, které americká vláda učiní ve věcech své evropské politiky, byla svobodným volbám v Československu a osvobození ostatních porobených národů dána stejná důležitost a naléhavost jako otázce sjednocení Německa. Jsme přesvědčeni, že takovýto

postup je nejen v nejlepším zájmu Spojených států, ale také v duchu nejvznešenějších amerických tradic a ideálů.

Václav Láska:

První světová výstava provozu a ministr Seebomh.

Mexický stálý dopisovatel v Německu A. Assia píše z Bonnu pod titulem "Herr Seebomh a osel" tento článek:

Prostředky pohybu nalézáme dnes na dvou koncích Německa, to jest v Hamburku a Mnichově, a co se týče rychlosti rovněž na dvou extremech: na oslu a vlcích jedoucích 200 km za hodinu a lodích o rychlosti 120 km, které jsou předmětem pozornosti na První výstavě provozu v hlavním městě Bavorska. Osel je před soudem v Hamburku proti dvěma žurnalistům, které žaluje ministr dopravy federální vlády Herr Seebomh pro urážku na cti. Ncvináři totiž srovnali p. ministra s biblickým zvířetem, o němž Cervantes řekl, že osel snese náklad, ale ne přetížení.

Assia pak popisuje zmíněnou výstavu s exponaty nejmódernějších dopravních prostředků, které vystavují různé státy, a pokračuje: Přejděme na druhou stranu stupnice, t. j. k oslu a soudu v Hamburku proti dvěma zpravodajům obviněným, že urazili ministra dopravy, a třeba říci hned, že toto srovnání nemá žádný vztah k starému biblickému zvířeti a rychlosti, nýbrž se týká všeobecně politických koncepcí a obzvlášť těch hájených Seebomhem, který tvrdí, že Německu mají být vráceny výboje povolené Hitlerovi neblahým mnichovským paktem obsazením sudetského území, kde měl Herr Seebomh velkostatek. Porážkou Německa a vrácením sudetského území Československu nvnější ministr velkostatek ztratil.

"Ministr má za to, že srovnávat ho s oslem je urážlivé, poněvadž osel je zvíře zvlášť tvrdohlavé a nechce se učit něčemu novému," řekl během přelíčení právní zástupce ministrův.

"To přijde na to," namítl předseda soudu, "moje zkušenost s osly je jiná."

"V každém případě srovnávat ministra vlády s oslem je obzvlášť urážlivé, protože porovnáním s úrovní osla se se-směšňuje moudrost a pružnost, vlastnosti, které ministr má mít," odporoval jeho advokát: "Co se může říci o někom jiném bez urážky se nemůže říci o ministrowi s ohledem na jeho úřad."

Předseda soudu ho přerušil slovy: "To sice může být pravda, ale už německé přísloví praví, že osel zůstane oslem, třeba měl náklad zlata."

Assia pak končí článek poznámkou, že přelíčení zůstalo na tomto bodě až do rozhodnutí soudu.

VĚZEŇSKÉ STÁVKY V ČESKOSLOVENSKU.

Před deseti lety proběhla komunistickými věznicemi v naší vlasti nečekaně silná vlna stávek a hromadných hladovek.

Každý, kdo v roce 1955 sledoval mezinárodní události, si jistě vzpomene, že tehdejšího léta došlo k ženevské schůzce "velké čtyřky", kde se také zrodil onen pověstný nebo zlověstný "duch Ženevy". Bylo to období velkých nadějí a posléze i velkých zklamání, protože příliš mnoho lidí tehdy uvěřilo, že "duch Ženevy" je pouze předznamenáním nové, humánnější éry v mezinárodních vztazích, a že s komunismem snad lze přece jen jednat a jednáním něco vyzískat. Jak bláhové to byly naděje, jak naivnoučká víra! Ženeva sice některé ze světových problémů nastolila, ale ani jediný nevyřešila. A o něco málo přes rok přišlo pak maďarské povstání a jeho potlačení, které už jen pouhým faktem své existence mohlo každého poučit, jak vůči komunismu cítí drtivá většina ujařmeného národa a jak dalece je komunismus ochoten opustit něco z toho, co usurpoval. Komunistická propaganda ještě dštěla velikánská slova o míru, kombinujíc je s metafyzickým a nepostihnutelným "duchem Ženevy", ale sovětské tanky a dělostřelectvo už drtily maďarskou touhu žít trochu po svém. Celý rok, a více než rok museli tedy čekat ti, kdo v době ženevských jednání varovali svět před onou novou komunistickou taktikou, spočívající v tehdy Sověty právě započaté tzv. koexistenčním líní. Tedy více než rok se muselo čekat, než Sovětský svaz sám podal evidentní důkaz svým brutálním zásahem v Maďarsku, jak to doopravdy myslí se svou vznošeně proklamovanou zásadou mírové koexistence.

Protože: jak může někdo mírově koexistovat s národy jiného společenského zřízení, když neumí, a ani nechce mírově koexistovat s národy vlastního systému?

Ostatně, na tuto pravdu odhalující šalebnost a ošálitelnost tzv. mírové koexistence světového komunismu nemusel demokratický svět čekat tolik měsíců až do maďarského povstání; tuto pravdu mohl poznat hned, ještě během ženevského jednání, kdyby se mu bylo dostalo informací o způsobu potlačení hromadných stávek a hladovek československých politických vězňů, k němuž došlo právě v období ženevské konference. Protože i tady platí, že se upřímně nebude snažit spolužít v míru s národy jiného společenského systému, kdo se doopravdy nesnaží žít v míru s vlastním národem a kdo ani nechce vycházet lidsky se všemi jeho příslušníky. (A jistě bude jednou i velmi zajímavé dozvědět se, proč a kdo vlastně potlačil zveřejnění všech informací souvisejících s vězeňskými stávkami v Českoslo-

vané: i nové štěstí po léta nešťastných a dosud zubožených lidí.

A právě za podmínek tohoto nového oprávněného optimismu, sebedůvěry a síly k velkým činům, došlo koncem května k první velké stávce politických vězňů na lágru Bytíz. Stávka vznikla na protest proti nelidskému zacházení některých příslušníků SNB, kteří střežili lágr, a kteří si vynucovali poslušnost vpravdě gestapáckými metodami: hulvátské řvání na vězně, noční několikahodinové nástupy na nádvoří, snížení potravinových dávek, omezování korespondence a návštěv příbuzných, provokativní šikanování se strany vězeňských dozorců, udílení dalších pracovních úkolů v kterékoli denní či noční době mimo normální povinný a beztak již fyzicky vyčerpávající pracovní úkol, jehož nesplnění bylo trestné, facky a bití v korekci. Stávky, která spočívala v odmítnutí práce a stravy, se zúčastnilo na 1600 vězňů, vlastně celé osazenstvo lágru Bytíz (u Příbrami) s výjimkou několika desítek uvězněných zde vrahů a profesionálních zlodějů, kteří většinou vždy měli o něco příjemnější kriminál a nebyli tak šikanováni, protože je v té době komunistický režim nepokládá za takové nepřátele režimu, jako politické vězně, jejichž hlavním "zločinem" bylo odmítnutí ~~komunistu~~, což se projevovalo v různých formách. Bytízská stávka trvala zhruba čtyři dny a byla zlomena brutálními narychlo svezenými posily SNB, kteří s použitím policejních psů a pendreků donutili stávkující vězně přijmout stravu a nastoupit do práce. Kdo se tomuto násilí vzepřel, byl odveden na velitelství anebo do korekce, tam zbit a poslán zpět do lágru, aby svým vzezřením po takovémto "zásahu" odradil další spoluvězně od pokračování ve stávce. S hlediska cíle, se tato metoda komunistických "strážců zákona" ukázala úspěšnou. Asi po čtyřech dnech až na dvačet, všichni ostatní vězňové nastoupili do práce a přijali stravu; byli pak individuálně potrestáni buď korekcí nebo zastavením tzv. výhod (možnost psát dopisy příbuzným, návštěvy příbuzných, četba, poslech lágrové hudby atd.) na několik měsíců. Oněch dvacet vězňů, kteří setrvali v odporu, bylo navždy z lágru odvezeno. Byli ponecháni v několikaměsíčním vyšetřování a hrůzách pověstné ruzyňské věznice, protože SNB chtěla vypátrat původce a organizátory stávky; teprve na podzim roku 1955 byla tato skupinka rozprášena do žalářů s nejpřísnějším režimem.

Po skončení bytízské stávky však odvaha vězňů byla znovu podnětána, tentokrát samotným tiskovým orgánem komunistické strany, Rudým Prámem, které v jednom svém článku k připravované ženevské konferenci napsalo, že prezident Eisenhower se doopravdy chystá v Ženevě jednat o osudu porobených národů východní Evropy, a že je to neslýchaná provokace, atd. Tato zpráva znamenala pro všechny porobené opravdu nepředstavitelnou posilu. Byla to doba, kdy důvěra uvězněných v Ameriku měla nejvyšší kurs.

Za této psychologické situace došlo pak 4. července k další stávce na lágru Vojna, také na Příbramsku. Příprava k této stávce trvala několik dní, protože organizátoři této stávky nechtěli ji jenom demonstrovat za lidštější podmínky na lágrech a ve věznicích, ale hlavně, a to především, demonstrovat svou obrovskou důvěrou ve Spojené státy, své přátelství a lásku k nim, i své hluboké sympatie a obdiv k prezidentu Eisenhowerovi, za to, co přislíbil. Celá řada civilních zaměstnanců, kteří pracovali na šachtách Vojna I a Vojna II společně s vězni, spolupracovala s politickými vězni i jinak: nebyly to jenom dopisy a balíčky dodané těmito dělníky vězňům od jejich příbuzných a "na černo", což bylo velmi trestné, ale také informace a letáky radia Svobodné Evropy přinášené jimi každodenně do lágru; také v

Sborník SVU.

Společnost pro vědy a umění — SVU (Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America) se představuje světové vědecké veřejnosti svou prvou velkou publikací, sborníkem *The Czechoslovak Contribution to World Culture*, který je souborem článků a rozprav, přednesených na prvním vědeckém sjezdu r. 1962 ve Washingtonu.

Sborník je vůbec prvá publikace tohoto druhu v angličtině; možno jej nazvat "malou encyklopedií české a slovenské kultury v současné době". Má na 700 stran, jež zahrnují téměř všechny obory lidského vědění jako je písemnictví, literární kriticism, jazykověda, hudba a krásná umění, dějepis, politická věda, filosofie, sociologie, národní hospodářství, vědy právní a státní, přírodní vědy, geografie a technologie. Zvláštní část je věnována vědecké a umělecké činnosti Čechů a Slováků usedlých mimo Československo, hlavně ve Spojených státech. Po vzoru jiných vědeckých publikací sborník obsahuje rozsáhlý přehled bibliografie a index osobní i věcný.

Kniha vznikla společnou prací autorů, z nichž mnozí opustili vlast jako dvacetiletí a třicetiletí, byli vychováni k vědecké práci v západním světě, zvláště ve Spojených státech a Kanadě a rostli s myšlenkovým životem svobodného světa. Vedle této mladší generace je tu řada autorů pokročilejšího věku, lidé, kteří s sebou přinesli vědecké zkušenosti z vlasti. Jmenujme jen některé z nich: profesori Vratislav Bušek, K. B. Jiráček, Otakar Machotka, M. Spinka, a ovšem i předseda SVU René Wellek. Mezi autory jsou však i rození Američané, jejich studie byly zaměřeny na Československo: tak profesori W. E. Harkins z Columbia University, Edward Kaminsky z University of Washington a J. M. Skrivanek z Texas A. & M. University. Je tu Dr. T. Dale Stewart, člen National Academy of Sciences a ředitel Smithsonian Institution, jenž napsal pojednání o Aleši Hrdličkovi, zakladateli americké fyzické antropologie, jehož byl žákem.

Cíle sborníku byly dvojí. Chce být knihou praktické hodnoty pro vědecké pracovníky ve slávicíce a pramenem studií o Československu, o jeho kulturních hodnotách a socioekonomických a přírodních poměrech. V tomto oboru tu podobné publikace v angličtině není. Po praktické stránce tedy sborník otvírá velké pole mladým kandidátům vědeckých hodností jako nový zdroj logicky uspořádané dokumentace.

Druhým cílem bylo dát trvalý výraz snaze SVU "promluvit k světu jménem staré české kulturní tradice", abychom užili slov profesora Wellka.

Poslední bod je velmi podstatný. Kniha je jasným dokladem úspěchu americké kulturní politiky, která dává takřka neomezené možnosti mladým lidem, aby rozvinuli své schopnosti, bez rozdílu jejich původu. V tomto směru je zajímavá životopisná část sborníku, jež prokazuje, že řada našich mladých lidí, příšlých do Ameriky takřka bez haléře v době po druhé světové válce, jsou dnes docenty a profesory na kolejích a universitách; jinými slovy, že náležejí k okruhu pracovníků, kteří představují velký myšlenkový a vědecký svět.

Sborník vyšel v nakladatelství Mouton v Hágu. Je možno jej objednat v kanceláři SVU: Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America, 381 Park Avenue South, Room 914, New York, N. Y. 10016. Cena je \$16.66; pro členy SVU \$10.25.

**Zašlete zdarma ukázkové číslo
Věstníku na:**

JMÉNO _____

ADRESA _____

Dobrá věc se podařila.

Je nadevší pochybnost, že přišel na svět prvý český exilový bestseller. Není-li jím již dnes, je naší věcí, abychom se o to postarali. Je tu prostě nová, krásná kniha, ze které bude mít každý radost, knížka tak česká jako žádná jiná, tak naše, že nenajdete svému srdci bližší a hřejivější. Má skromné jméno — "Čítanka". Řeknete si — aha — něco pro děti. Kdepak! — Pro děti sice také a především pro ně, aby nezapomněly česky, ale stejně tak pro nás, starší i nejstarší maminky a táty i pro ony zapadlé osamělce, aby měli po čem sáhnout, když se jim zasteskne po těch místech tam a oněch časech, kdy jsme bývali doma a všechno kolem bývalo naše. — Sešli se tři dobří lidé, kteří tu knihu udělali. Především ten, jehož jméno najdete až na poslední stránce, docela dole skromně v koutku, totiž Petr Zenkl, který vydáním této knihy splnil svůj dávný úmysl. Knížky on měl vždycky rád a také jich doma, tehdy ještě jako pan profesor, vydal nepřehlednou řadu. Myslíme však, že žádná se mu tak nepovedla, jako právě tahle. A pak paní Jarmila Uhlířová. Ji patří všechno uznání jako povolané redaktorce a upřímné poděkování. Děkala to jistě s radostí a oddaností a mluví to k vám z každé stránky. A posléze Ladislav Sutnar, náš skvělý grafik, jenž to dílo lásky k naší české zemi zaslibené oblékl do čist'ouňkého šatu, do vkusné červeno-bílé vazby a právem vložil ještě do důstojného pouzdra tak, jak se sluší uchovávat všechno vzácné a drahé. Tak tedy vznikla Čítanka. A její obsah zcela odpovídá čistému vzhledu. I v ní je všechno čisté. Ne, nedýchá z té knihy smutek, žádný pláč, ale tichá krása staré vlasti. Je to jasné a radostné dílo, soubor toho nejkrásnějšího, co ze sebe vydalo české písemnictví od starých kancionálů až po dnešní autory. — Ta prvá část knihy je vybrána s citlivým smyslem pro potřeby mladé dětské duše, ta druhá pak pro všechna věrná česká srdce. A není to knížka exulantsky hubená. Pěkný, silný svazek o třech stech stranách a v něm na dvě stě článků, povídek a básní. Je to všechno mluva našeho starého domova, je to právě ono, po čem člověk tak naléhavě touží, když se stýská. — Mnozí z vás se vrátili z Čech a řekli, že tam už nenašli co hledali. Je to však na dosah ruky — právě v této "Čítance". Kupte si ji. Nikdo na ni nevydělává. Je za šest dolarů a pár centů k tomu a stojí opravdu za to. — Blíží se vánoce a věrte, že jak pro své děti, tak pro sebe, nenajdete lepší dárek.

"Čítanku" vydala a rozesílá Rada svobodného Československa, 2051 Park Road N.W., Washington, D. C. 20010. Ale pospěšte si — není těch knížek mnoho.

37. SLOVENSKÝ NÁRODNÝ DEŇ

poriadaný

SLOVENSKO-AMERICKÝMI ORGANIZÁCIAMI
V CHICAGU AJ NA OKOLÍ

v prospech

Slovenskej Americkej Dobročinnej Spoločnosti.

V PONDELOK, 6. SEPTEMBRA 1965 (LABOR DAY)

V EHRHARDT'S PICNIC GROVE

Na Talcott Rd., 1 bl. juž. od Touhy Ave., Park Ridge, Ill.

Začiatok o 12 hod. na poludnie. Program o 2. hod. odpol.

Vstupné \$1.00 — Deti pod 12 rokov 50 centov.

Bohatý program. Hudba: Ed. Kucharik's Orchestra.
Parkovište pre autá — Rôzne atrakcie — Spevy — Hry

ZPRÁVA Z PŘEDSEDNICTVA.

Měsíční schůze se konala dne 9. srpna. Předsedala Vlasta Vrázová a br. Mikuláš Ferjenčík. Br. Frank Kratochvil jako vedoucí kanceláře oznámil, že úřadovna vypravila 1,200 pozvánek na Čs. den, který se bude opět konat v Plzeňském parku a to v neděli, dne 26. září. Dále byly vyslány žádosti o oznámky do památníku. Br. Glaser podal finanční zprávu. Br. Václav Kubiček referoval o průběhu Dne porobených národů dne 17. července a zdůraznil spolupráci předsedy Dr. Chester Piekarcika za Illinois oblast Polish National Congress. Br. Chalupa, organisátor, hlásil svou návštěvu odbočky Iowa v Cedar Rapids. Byly rozeslány tajemníkem odboček a oblastí předlohy dopisů jednajících o dnešních světových událostech, na které by měli jednotlivci reagovat svými dopisy členům senátu, do čtenářské rubriky místních časopisů. atd. Vlasta Vrázová referovala o sokolském sjezdu, na kterém bylo rozdáno účastníkům zvláštní číslo American Bulletinu.

Ses. Welclová Růžičková podala zprávu o připravovaných zájezdech do Hot Springs a Dallasu koncem září a do Mexika v listopadu.

Br. Dr. František Schwarzenberg informoval předsednictvo o jednání o vrácení čs. uprchlíků z Dánska a Velké Británie. Dr. Jan Papánek nám podá bližší informace.

Za tisk a rozhlas podal zprávu br. Alois Šalomoun.

Z OBLASTÍ A ODBOČEK.

ODBOČKA JAMES HOVORKA, ST. PETERSBURG, FLORIDA.

Podáváme dobré zprávy i o letní činnosti. Zábavy jsou vždy dobře navštívěny, máme mnoho letních turistů, kteří rádi přijdou na naše zábavy se pobavit, jelikož síň je air-conditioned.

Letní zábavy se konají jednou měsíčně a sice druhou neděli v měsíci.

Utrpěli jsme velkou ztrátu úmrtím předsedkyně, nezapomenutelné Heleny Hovorkové. Předsedou je br. Alex Konečný, místopředsedkyní ses. Marie Machalová, taj. Alois Janáček, pokladníkem L. Sedletz. Předsedou zábavního výboru je Albert Kalabza, člen. výboru a dopisovatelkou ses. Irene Sedletzová. Členové zábavního výboru jsou: ses. Konečná, Josefa Johnsonová, Irene Sedletzová, Anna Žáková, o kuchyň se starají ses. M. a Josef Machalovi.

Děkujeme všem, kteří jsou nám nápomocni, budeme pracovat ruku v ruce, aby naše odbočka zůstala nadále přátelským vyhledávaným střediskem krajanů a abychom pokračovali ve své činnosti pro národ.

Budete-li v St. Petersburgu, přijďte mezi nás do Letter Carriers Hall, budete vítáni v našem upřímném kroužku.

Irene Sedletz.

PRVNÍ ODBOČKA LONG ISLAND, N. Y.

Naše odbočka se zúčastnila jako každoročně hájení týdne "Porobených národů", slavně mše v katedrále Sv. Patrika na Páté Avenue, kterou sloužil kardinál Spellman. Byl to krásný a dojemný pohled na přítomné v národních krojích, zastupujících všechny ujařmené národy střední a východní Evropy. Po mši na náměstí naproti budově Spojených národů na 42. ul. byla odhalena pamětní plaketa "Neznámého bojovníka proti komunismu", hrány hymny všech zúčastněných národů a vztýčeny vlajky porobených. Dva newyorští kongresmeni Frank Horton a Lester C. Wolff přijali plaketu do ochrany až do doby, kdy bude permanentně předána první evropské zemi, která se osvobodí od komunismu. Kéž to bude brzy a kéž to bude naše stará vlast!

Následovalo několik proslovů o současné situaci, ale byl to estonský kněz, skvělý řečník, který jasně a nekompro-

misně zahrml do duše a svědomí těm tam naproti ve velkém mrakodrapu Spojených národů, kteří zasedají s delegáty vyslanými sice komunistickými vládami, kteří ale ne-representují národ. Sovětské Rusko sice podepsalo chartu, ale smlouvu nedodrží. Vydává se za ochránce národů a nově utvořených státek neschopných si vládnout, ale drží v porobě národy střední a východní Evropy s tisíciletou kulturou, od nichž by se mohlo samo mnoho učít. Ke všemu, komunisté při každé příležitosti Ameriku drze a lživě obviňují z imperialismu.

Škoda, přeškoda, že tuto řeč, jejíž ozvěna se odrážela od vysoké budovy Spojených národů, nemohli slyšet lidé po celém světě!

Jen Amerika je nadějí a záštitou všech porobených za železnou oponou a je stále třeba připomínat jim, i ostatnímu světu, že nám není jejich osud lhostejný a že nemůže být trvalého míru dokud se svět komunismu nezbaví.

Frank Havlík.

MASARYKOVO SDRUŽENÍ, DETROIT, MICH.

Masarykovo Sdružení konalo svou poslední schůzi před prázdninami dne 18. června v Dearborn Youth Center. Těšili jsme se, že mezi nás zavítali Dr. a ses. Messany a ses. Millerová, které jsme postrádali delší dobu. Omluveny byly ses. Heřmanová, která si poranila ruku a ses. Třešňáková, která právě dlí na dovolené v rodném Československu u svých příbuzných. Někteří členové již nastoupili své dovolené a litujeme jenom, že nemohli být s námi, protože schůze byla velmi přátelská a příjemně pobavení při české hudbě a pohoštění dovršilo velice krásný večer.

Br. předseda Sklenář zahájil schůzi. Byl přečten dopis br. Beneše, v kterém mimo jiné oznamoval pouť u sv. Antonička v Owosso. Ses. Zemene podala referát o zdařilém plese pořádaném v Cobo Hall pod záštitou International Institute. České a slovenské kroje našich členů se těšily velké pozornosti a naši krajané byli zajisté dojeti poctou, které se jim dostalo od guvernéra státu Michigan tím, že jim stiskl ruce jakmile je spatřil při vstupu do taneční místnosti.

Bylo vzato na vědomí, že Slovenský Sokol pořádá Sokolský den 25. července v nové sokolské budově na 29. míli a Van Dyke. Br. Rozum a ses. Zemene budou zastupovat Masarykovo Sdružení na této oslavě.

Penize věnované k uctění památky zemřelé ses. Bezděkové byly poslány Národní radě do Chicaga.

Příští schůze se bude konati dne 10. září, na které se proděná oslava 28. října a účast na koncertu Pražské Filharmonie v Masonic Temple koncem října.

Br. Sklenář zakončil schůzi a příjemná zábava se rozproudila jako na povel. Chutné koláče a káva zmizely ze stolu a československá hudba na gramofonových deskách napomáhala příjemnit pěkný večer.

Čas utekl rychleji nežli jsme si přáli a nežli jsme se rozešli slíbili jsme si, že se znovu sejdeme co nejdříve, abychom v přátelském rozhovoru si zpříjemnili letní měsíce.

Jaroslav Rozum, tajemník.

DOŽINKY VE FLINT, MICH.

Řád Nová Čechie ZČBJ ve Flint konal v srpnu v prostorné zahradě své budovy výroční dožinky za pěkného počasí. Dožínkový program krojované skupiny z Flint řídila ses. Kolajová a družiny z Owosso ses. Štěpánka Čechová. Program dožínkový byl zajímavý a humorný, vyvolal dobrou náladu diváků. Letos byl program obohacen oslavením stoletého trvání amerického Sokola, z Detroit přijelo 50 cvičících za vedení náčelníka Harry Válka a náčelnice Lillian Teichmanové.

Byl to krásný den pro všechny. Družná zábava trvala až do noci za zpěvu a tance. Díky všem.

V sobotu dne 28. srpna Řád Liberty Bell čís. 408, ČSA, oslaví 30. výročí svého trvání, s řádem Independence čís. 188, ČSA, založeného před 30 lety, který za doby války, i po válce pracoval v krajaňských řadách našeho Michiganu. Řád Independence byl činným v úsilí čs. Ameriky k osvobození rodné vlasti a po válce se přihlásil do Oblastního výboru v Michiganu ke společné práci s Československou národní radou americkou. Oslava, připravována sestrami řádu, bude zahájena v 7 hod. večer, cena oběda \$2.00. Podnik se koná v prostorné budově ČSA na Michigan Ave. u St. Louis. Přátelé jsou srdečně zváni k účasti.

Anton Benesh.

—:—

KRAJANSKÝ VÝBOR, CLEVELAND, OHIO.

Náš výroční piknik, pořádaný dne 11. července, byl dalším úspěšným podnikem tohoto roku. Můžeme směle konstatovat, že těmito podniky získáváme nejenom po stránce finanční, ale hlavně po stránce morální. Všude se setkáváme s velkým porozuměním a obětavostí čs. krajaňské menšiny v Clevelandu.

Právě v těchto dnech zahajujeme přípravy k oslavě založení Republiky dne 28. října, kterou letos uspořádáme spolu s Družinou čs. legionářů v neděli dne 31. října v Národní siní na Broadway.

Josef Hokr, tajemník.

—:—

ODBOČKA "IOWA".

Dne 6. června se konala schůze u br. předsedy J. Činčary. Jednalo se o pamfletu "Czech and Double Czech", který byl vytištěn a dán do prodeje v Cedar Rapids a okolí. Jde o sbírku urážlivých a hrubých vtipů na účet občanů českého původu, doprovázených karikaturami, které vzbudily pohoršení svou neomaleností a nechutností. Br. Činčara vyvodil z toho patriční důsledky a rozeslal protestní dopisy, jejichž průklepy schůzi předložil. V posledním z nich protestuje proti rozšiřování tohoto pamfletu jménem Čs. národní rady americké. Členové odbočky se jednomyslně stavili za postup br. předsedy.

Dále usneseno, aby příští schůze se konaly vždy v sobotu večer, před první nedělí v měsíci, a to až na další u br. a ses. Činčarových.

Druhá schůze se konala dne 31. července v domě manželů Činčarových. Br. Činčara oznamuje, že pamflet byl po jeho zákroku stažen z prodeje, že vydavatel v důsledku toho jistě utrpěl finanční ztrátu a že sotva se kdo napříště bude troufat s něčím podobným přijít. Krátce založená odbočka "Iowa" prokázala, že je schopna energicky hájit zájmy krajaňské a národní.

Těto schůze se zúčastnil br. organisátor z Chicaga Vlastislav Chalupa, který doporučuje, aby odbočka rozeslala důležitým městským a školním knihovnám publikaci "Moral Problems of a Soviet Satellite State" tak, aby každý, kdo se zajímá o státy v Evropě a zejména studenti, měli tuto brožuru k dispozici. Předsednictvo dodá potřebný počet výtisků.

J. Slavík, jednatel.

—:—

Z CHICAGSKÉ OBLASTI.

13. Československý Den se bude tento rok konat trochu opožděně, ale přece, a to v neděli 26. září v pavilonu Plzeňského parku. Podávání obědů od 12. hodin, o 3. hodině program, načež následuje společná zábava s tancem.

Tentokrát bude rozhodnuto komu případně krásná panenka v národním kroji, zhotovená a darovaná ses. Slávkou Krejčovou.

Jako každoročně, bude uspořádána koláčková soutěž, a dovolujeme si co nejsrdečněji zvát všechny naše milé dámy k účasti.

Prosíme naše pány obchodníky, kteří nás vždy podpořili, aby nám i tentokrát zadali oznámky svých firem do památníku Čs. dne, neboť je velmi krátká doba k tisku.

Zároveň vyzýváme všechny členy odboček a organisací zapojených v oblasti, aby nám laskavě vyšli vstříc a vyslali své členy k pomoci při pořádání Čs. dne.

Ač je doba prázdnin, i tak některé odbočky a organisace vyvíjely činnost. Oblast se zúčastnila manifestačního průvodu k zdůraznění významu Týdne porobených národů, v sobotu 17. července. Na základě prohlášení presidenta Johnsona a zásluhou mayora R. J. Daleyho, byl tento rok Týden porobených národů významný tím, že průvod všech národnostních složek šel po State St. a že v toto sobotní odpoledne ho shlédlo statisíce Američanů, kteří šli za nákupem. Uprostřed State St. byla pojízdná tribuna, s které byla během průvodu přednášena prohlášení presidenta Johnsona. Při programu promluvili pluk. Jack Reilly, kongresman Pucinski, Ed. O'Connor, bývalý vysoký komisař pro uprchlíky v Evropě a další hosté. Za čs. skupinu se zúčastnili členové odboček a organisací ČSNRA, krojová skupina sester Čs. ženské národní rady v exilu za vedení ses. předs. M. Ferjenčíkové, a členové Sdružení čs. exulantů v Chicagu. Tiskem nám vyšly vstříc tiskovou službou Denní Hlasatel a Národ, a rozhlas Obl. výboru ČSNRA na čs. vysílání redaktora a pí. J. Faltových. O styk mezi pořadatelstvem, radnicí a oblastí se staral ochotně br. V. Kubíček.

O pietní vzpomínku na 550leté úmrtí M. J. Husa se postarala odbočka ČSNRA M. J. Hus. Ve vkusně ozdobené místnosti Štefánikovy dvorany promluvili o významu M. J. Husa a jeho mučednické smrti ses. J. Žáčková a rev. J. Kubíček. Recitovali manželé Burziští a ses. Matelová. Hudební vložky předvedli A. Harrisová na harmoniku, p. Klimeš s dcerkou Mary-Jane na housle, zpěvy dr. Šimečková, H. Pokorná, rev. J. Krpálek a Vl. Křivka.

Odbočka Dr. M. Horáková uspořádala opět svůj tradiční výlet ve vzorně udržované zahradě na farmě bratra a sestry Krizových. Výletu se zúčastnil velký počet přátel a členů Rady, kteří přijeli autobusem nebo osobními vozy. Zúčastnila se též ses. Antonie Kubátová v doprovodu ses. Konšelových. Br. předseda Kratochvíl děkuje všem za návštěvu a pomoc, a hlavně manželům Krizovým za jejich pohostinství. Odbočka dále uspořádala výlet na borůvky do New Buffalo, Michigan, který se všem účastněným líbil. Při té příležitosti výletníci se zúčastnili též pikniku naší odbočky T. G. Masaryk v New Buffalo a byli velmi přátelsky přivítáni a pohoštěni.

—:—

ODBOČKA MASARYKOVU SDRUŽENÍ, NEW BUFFALO, MICH.

Poslední schůze se konala dne 10. srpna za velmi pěkné účasti členů a hostů, kteří zde tráví letní prázdniny. Předsedkyně Karolina Berounská uvítala hosty. Rokovalo se o pořádání našich pravidelných výletů u břehu Michiganského jezera každou středu, které nám obětavě řídí s pomocí členstva ses. Emilie Welclová Růžičková.

Následujícího dne jsme na výletě uvítali ve svém středu hosty, členy odbočky "Milada Horáková" z Chicaga. Den předem přijely, by vypomohly s přípravami, ses. Mašková, Kašparová a Vondrušková. Srdečně děkujeme za návštěvu, doufáme, že se jim u nás líbilo a těšime se na shledanou na Čs. dnu dne 26. září v Plzeňském parku.

Bylo rozhodnuto, že se naše odbočka zúčastní a vypraví zvláštní bus, který vyjede z Union Pier a New Buffalo v neděli ráno v 8 hod. Okružní jízda pouze \$3.50. Přihlášky přijímá tajemnice ses. Anna Kalivodová a ses. Karolina Berounská v New Buffalo. První zastávka autobusu bude na Českém národním hřbitově, pak v útulně, a na oběd v Plzeňském parku.

Chcete-li se zúčastnit soutěže pečiva na Čs. dnu, hlase se v Lakeside, Mich. u ses. Welclové Růžičkové neb přímo v úřadovně ČSNRA, 4125 West 26th St., Chicago, Illinois 60623. Také je zapotřebí mnoho dárků do tomboly, prosíme o předměty.

Anna Kalivodová, tajemnice.

simistické nebo defaitistické, ale optimismus byl již jen velmi, velmi mírný. Nechtělo se totiž stále jaksi uvěřit, že by se Západ nechal tak přelstít a přinutit k jednání, které mělo posloužit jen sovětské propagandě a jejímu rafinovanému útoku na světové veřejné mínění pomocí tzv. mírové koexistence.

Došlo pak sice ještě k jedné obrovské stávce a hladovce politických vězňů, ale ta už neměla nic společného ani s podmínkami a příčinami stávek předchozích: Přibližně někdy počátkem srpna přineslo Rudé Právo projev ministerského předsedy, Williama Širokého, který zdůraznil nezbytnou nutnost omezování počtu státních zaměstnanců. V té době — podle jistých pramenů — bylo ve státních bezpečnostních složkách zaměstnáno asi půl milionu lidí, což je na stát se 13 miliony obyvatel, neúměrně mnoho. Ministerstvo vnitra ve snaze uchovat si půl milionu svých zaměstnanců, nenamítalo tedy ničeho proti takové akci, která by prokázala, že pro bezpečnost komunismu je nezbytně nutné udržet si tak vysoký stav bezpečnostních sil. Každý, kdo zná dobře podstatu komunistických metod, musí připustit, že v období uklidnění (po skončení stávek) a postupného zmírňování mezinárodního napětí v důsledku sblížení Eisenhowera a Chruščeva, komunisté podřízení Rudolfovi Barákovi, min. vnitra, nemohli než potřebovat ještě alespoň jeden nepokoj, ještě alespoň jednu malou revoltu, kterou by zvládli a tak prokázali, že jich je všech nezbytně zapotřebí, a že nikdo z nich nesmí být z bezpečnostních útvarů propuštěn, nemá-li být bezpečnost jimi ovládaného státu ohrožena.

Příležitost se naskytla, když v Leopoldově na Slovensku právě na Den Slovenského národního povstání vypukla kolektivní hladovka vězňů. 29. srpen byl tehdy v neděli, neděle byla dnem, kdy každý dostal kousíček masa k obědu a k večeři bývala buchta a melta. Onu neděli dostal každý do jednoho svého šálku vodovou nasmrádlou (sit venia verbo) polévku, což bylo obvyklé, protože Leopoldov vždycky míval nejhorsí pověst i pokud jde o stravu, a do druhého šálku pláteček jakési ztuhlá směs, již se říkalo sekaná — a dost; žádné brambory, ani knedlík, ani rýže, nebo hrách, prostě nic. Chodbařům, kteří stravu přinášeli z kuchyně, službu konající důstojník jednoduše a s ironií oznámil, že mouka ve skladišti není a že ani brambory nebyly včas dovezeny, takže nic jiného už k jídlu nebude. Současně byla vydána večeře, totiž každému jedna menší buchta a konev melty na 20 lidí. Mouka tedy byla; nehledě k tomu, že vězňové-kuchaři nám sdělili, že ve skladišti mouka i brambory jsou. Tato provokace se strany velitelství byla tak nesnesitelná, že i nejtřpělivější a nejmírněnější lidé se rázem a spontánně rozhodli pro hladovku. V několika minutách bylo pak na 1200 "obědů" přede dveřmi na oddělení I. a II. společných vazeb, a postupně se přidalo isolační oddělení důstojnické, společně samovazby, oddělení kněžské a tzv. muklheim (oddělení pro přestárlé, nemocné vězně). Odpovědně došla zpráva z hlavní budovy samotek, že i tam vyhlásilo hladovku na 300 z příbramských a jáchymovských lágrů nedávno přivezených vězňů, kteří už stávkovali před tím na svých lágrech. Spokojené tváře strážných se přestaly však usmívat až příštího rána, kdy podmykali cely a nařídili nástup do práce, a kdy na chodbu vystoupili pouze tzv. starší světníci a oznámili, že osazenstvo jejich světnice vyhlásuje stávku a do práce nenastoupí. Z těch oddělení, s nimiž během neděle nebylo možno se spojit na zeď odklepávanou morseovkou nebo splachovacím potrubím, vězňové do práce odešli, ale hned se zase vraceli na ubikace, když z výkřiků a posunků stávkujících vězňů poznali, že jsou — samozřejmě omylem — pokládáni za stávkokaze. Také III. a IV. odd. odešlo do práce, ale pracovat vůbec nezačalo, protože čekalo na výsledek rozhovoru uvězněného býv. poslance Františka Přeučila s náčelníkem leopoldovské

věznice, jemuž Přeučil předložil seznam vézeňských požadavků. Když splnění požadavků bylo odmítnuto, vrátili se vězňové z pracoviště Agrostroj na své ubikace. Poslední vracející se skupina vězňů bylo komando vykonávající různé stavební práce uvnitř věznice; těchto asi 20 vězňů bylo ještě vpuštěno do ubikací, ale brigádýrovi komanda, Charlie Reussmanovi, byl návrat zahrazen asi 11 příslušníky SNB, kteří mu začali nadávat a tlačit jej ke stěně protilehlé budovy dílen Konopy. Nezahlédl jsem sice, kdo dal první ránu, ale viděl jsem, jak oněch 11 uniformovaných "hrdinů" se vrhlo na Reussmana, který zpočátku více ran rozdal, než sám dostal. I nejedna oficiřská brigádýrka při tom sletěla na zem. Během tohoto počtem nerovného zápolení shromáždilo se u oken ubikací I. a II. odd. na stovky vězňů, kteří na příslušníky SNB z oken plivali a vykřikovali nadávky a urážky. Byl to i pro mne nejsilnější a nejtřastnější okamžik mého vézeňského života, protože po letech ponižování a bezmocnosti člověk když už nic jiného, tak alespoň mohl vykřičet své opovržení do tváře tomuto lidskému póvlu s komunistickou legitimací v kapse. V tuto chvíli Charlie Reussman, i když byl velice nepopulární pro svou špatnou pověst, měl ale sympatie nás všech: sympatie ubíjených bitěmu, a ve chvíli, kdy se esenbákům podařilo strhnout jej na zem, kde po něm začali skákat a kopat jej do hlavy, do břicha, do žeber a do obličje, několik set hrdel nás, bezmocně přihlížejících zamřížovanými okny cel, začalo spontánně a jako jeden muž skandovat jedině slovo: GE-STAPO, GE-STAPO, GE-STAPO Zazněly 2—3 výstřely, vystřelené z pistole z nejbližší strážní kulometné věže do našich oken; dvě kulky vletěly do cel a zaryly se do stropu a stěny minuvše jen o málo hlavy vězňů. Další prý zůstala trčet ve vnější stěně baráku nad oknem. Reussman byl dávno odvečen, ale skandování ještě znělo leopoldovským dvorem a bylo slyšeno dokonce i za hradbami.

Téhož dne večer byl vézeňským rozhlasem oznámen rozkaz krajského velitele SNB, majora Červinky, podle něhož byly uvaleny těžké sankce na každého, kdo ráno nenastoupil do práce: 10 dní korekce (korekce byly stále přeplněné, takže ještě po roce si chodili vězňové "odsluhovat" svou desetidenní dávku), zastavení tzv. výhod (dopisy, návštěvy příbuzných, nákup ve vézeňské kantině, knihy, filmy, rozhlas) na půl roku, zaznamenání účasti ve stávce do osobních spisů na takovém místě, aby při případné žádosti o podmínečné propuštění musela propouštěcí komise vzít tento fakt v úvahu, a potrestání hlavních iniciátorů stávký novým soudním rozsudkem. Posléze byli v Nitře krajským soudem odsouzeni "za organizovanie vézeňské vzbúry": František Přeučil — 4 roky, býv. generál Pelich — 3 a půl roku, Charlie Reussman — 16 měsíců, a jméno čtvrtého "organisátora" jsem již, bohužel, zapomněl, protože jsem ho

Zachovat celistvost československé národní větve v Americe je cílem mnoha krajanských organizací. Bratrská a sesterská podpůrná jednota ČSA se podílí na této významné práci déle než 110 let.

Členství v jednotě ČSA znamená individuální ochranu nejlepším životním pojištěním, které je plánováno tak, aby plně vyhovovalo a sloužilo svému účelu v příštích desetiletích.

Jednota ČSA má několik set řádů v různých městech od atlantického po pacifické pobřeží, což umožňuje lepší službu členstvu a rychlejší spojení s ústředím v Cicero, Ill.

Členstvím v jednotě ČSA nejen se zabezpečujete sebe a svou rodinu, nýbrž pomáháte rovněž zachovat československý národní život v Americe. Obojí má značný význam pro každého krajana. Nejste-li dosud členem ČSA, staňte se jím v tomto stojedenáctém roce jednoty.

Informace vám ochotně poskytnete:

ČSA—2138 S. 61st COURT, CICERO, ILLINOIS 60650

osobně neznal; skutečností zůstává, že ani zde STB neodhalila skutečné iniciátory a organizátory, a tak nařídila vyrobít tuto skupinku, ačkoliv v ní nebylo mezi jednotlivými jmény ani nejmenších souvislostí.

Také leopoldovská "vzpouora" trvala 5 dní. Když totiž vyhlášený rozkaz majora Červinky nezapůsobil a nezastrašil vězně takovou měrou, že by se rozhodli vrátit se do práce a přijímat stravu, velitelství věznic přistoupilo k těmto tvrdým opatřením: nejdříve příslušníci SNB volali k výslechům vězně-chodbaře a vždy je na chodbě ztloukli tak, aby samotné bití i křik týraných byly slyšet na všech nebo alespoň většině cel; potom, opět po jednom, museli podstoupit tuto socialisticko-"humanistickou" proceduru i tzv. starší světnice a mnozí z řadových vězňů. Současně vězeňští lékaři a zubaři nesměli přijímat nemocné a vydávat léky. Další den, když ani to nepomohlo, místní SNB posílené stovkami esenbáků ztažených ze záp. a již. Slovenska provedli obrovský nájezd na celou věznici: ve stejnou minutu museli všichni vězňové vystoupit na chodby, vysvléci se do naha a otočit se obličejem do zdi; mezitím jedna část esenbáků prováděla tzv. filcunk na celách, jakousi prohlídku, při níž byly rozpárány slavníky, sláma z nich vyházena na zem a pak znovu po obezřetném prohlédnutí nacpána do slavníků; věci, které ve slavnících byly nalezeny, byly buď na místě zničeny nebo zabaveny; poličky se stěn byly odtrhány, krabice s osobními věcmi a hygienickými potřebami vězňů rozšlapány atd. Mimo zubní pastu, kartáček a mýdlo, všechno ostatní, i věci nakoupené ve vězeňské kantině (tabák, cukr, čaj, atd.) a dopisy a fotografie rodinných příslušníků, knihy, psací potřeby, atd., prostě všechno bylo zabaveno a vyházeno na chodbu a pak spáleno.

Mezitím, co jedna parta esenbáků takto řádila na celách, druhá parta se samopaly střežila nahé vězně na chodbách, a třetí parta esenbáků prováděla osobní prohlídku, t. j. prohmatávala prádlo a šaty vězňů, a veškerý obsah kapes byl také zabaven, včetně nalezených vězeňských platidel. Řvání strážců a občas nějaká ta rána zaznívaly chodbami, vytvářejíce atmosféru jakési moderní bartolomějské noci, na něž bylo legrační alespoň to, že tato nepracující komunistická šlechta v uniformách SNB měla nařizovat dívat se každému vězni i — promiňte — do zadnice, kde by si vězeň mohl schovat třeba kapesní atomovou bombu nebo alespoň lehký kulomet. (Ach, jó, kdyby blbost kvetla, tak by tihle soudruzi museli být jeden květ.)

Když ani tahle malá bartolomějská noc nepomohla, tak museli vězňové příští den vyházet na chodby všechny slavníky, prostěradla a deky, takže byli donuceni spát jen na hranatých konstrukcích železných postelí; na zemi bylo zakázáno spát, a kdo tak učinil, byl probuzen pendrekem. Na některých celách byly odebrány lavice na sezení a stoly a vězňové museli stát celý den, okolo místa, kde původně byl stůl, spoutáni na rukách jeden ke druhému, prostě dokola.

Esenbáci po všechny ty dny chodili a provokovali vězně; kdo se nechal vyprovokovat, byl buď na místě zbit anebo odvečen na samotky či do korekce, kde však byl zbit stejně. Po čtyři dny ale vězňové měli dost síly volat, co síly stačily, a v určitých intervalech: "My chceme komisi z ministerstva; my chceme komisi z ministerstva," atd. Věřilo se, že kdyby velitelství nějakou komisi z Prahy muselo přijmout, že by také muselo nařídít svým podrízeným trošičku umírněnější jednání. Přirozeně, že žádná komise nepřijela.

Pátý den stávkv se už začala projevovat fyzická i duševní zemdlenost, protože se pět dní nic nejedlo a ani spánek nespínil posilující funkci. Velitelství využilo tohoto stavu a vytvořilo zvláštní mlátící skupinu esenbáků, kteří vždy za doprovodu asi 15 samopalníků a několika policejních psů vtrhlo na několik cel. Zde se tato asi třicetičlenná "humanitní" skupina vrhla na nejstarší vězně (což dávalo uniformovaným "hrdinům" záruku, že se nebudou bránit) a štvála na ně nejdříve psy a pak se sama pěstmi, rukama, noha-

ma a pendrekv pustila do těchto bezbranných starců. Když už na věznicích bylo vidět šrámy a krev v obličejích, bití skončilo a zkrvavení starci byli převedeni do jiných cel, aby svým zjevem a krví v obličejích zlomili odhodlání ostatních ve stávce ještě pokračovat. Byla to jakási visitka komunismu v praxi a splnila svůj účel.

Příští den odpor ustal a až asi na 200 vězňů všechno ostatní osazenstvo Leopoldova požádalo o práci a stravu. Oněch 200 vězňů pokračovalo pak ještě dalších pět dní v hladovce na samotkách, kam byli odvedeni.

Ten den, kdy prakticky stávka skončila (6. den) došlo pak k nejtragičtější události celé leopoldovské stávky, protože byl ze strážní kulometné věže mimo tzv. ostřelovací pásmo zastřelen Václav Průša, starší sedlák z Čáslavska, který tam byl odveden z cely na nějakou údajně práci. (Je to tak významné, že si to zaslouží pozornosti jiného článku.) Na kontě leopoldovských socialistických "humanistů" přibyl tak jeden další mrtvý, a když už nic jiného, tak alespoň jeho případ by měl být vykřičníkem nám všem zde, a současně i poučením všem těm, kteří stále chovají jakési domněnky o zmiřňování komunismu.

Kdykoliv totiž kdokoliv mluví o mírové koexistenci s komunismem, vždy si vzpomenu na to, že také Václav Průša chtěl žít v míru a pracovat na svých polích, ale že byl zavražděn ve chvíli, kdy už stávka vlastně skončila, a kdy komunismus nemluvil o ničem, než o svém upřímném přání žít v míru s druhými lidmi a se všemi národy.

Valné shromáždění SVU a Večer hudby a poesie.

V sobotu dopoledne, dne 19. září, zasedá Valné shromáždění Společnosti pro vědy a umění v Americe na Chicagské universitě v Chicagu, Center for Continuing Education, sál čis. 2 BC, 1307 East 60th Street. Shromáždění uvítá Dr. George W. Beadle, Chancellor.

Téhož dne odp., v 1:45 budou zahájeny přednášky: Od Euclida až po Alberta Einsteina, prof. Václav Hlavatý. — Czech and Slovak Studies at the University of Chicago, Dr. Edward Stankiewicz, prof. slovanských řečí. — Reaction of the Cell to Injury, Dr. Zdenek Hruban. — Quantum Mechanical Nature of Atoms, Dr. Miroslav Synek. — Fortunes of a Poggio's Letter in Czech, překlad Dr. V. Laška. — České a slovenské národní kroje, Dr. Helena Hrabíková.

Večer hudby a poesie v 8 hod. večer v malém koncertním sále Morton High School West, Home a 24. ul., Berwyn, Ill.

Dvě skladby prof. K. B. Jiráka. Sonata pro lesní roh a piano, opus 72, hraje lesní roh Tom Bacon, piano prof. Jirák. Čtyři essaye pro housle a piano, opus 84, Everett Zlatoff Mirsky, housle, prof. J. B. Jirák piano

České a slovenské básně, program připravuje R. A. Gorman a Jaromír Zástěra.

EUROPEAN DRUGS

se přestěhoval 1. srpna na novou adresu:

EUROPEAN DRUGS

P. O. BOX 927

LAGUNA BEACH, CALIF. 92652

Čtyřlák Bolven na 5 týdnů za\$2.90
Zdravi-tamin na 10 týdnů 6.98
Moravské mazání — 1 pint 3.00
Danube herb laxative na 3 měsíce 2.98

OUR NEW ADDRESS

CAPITOL FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

3960 WEST 95th STREET
EVERGREEN PARK, ILLINOIS 60642
Telephones: 636-6000 • Chicago 239-3500

VKLADY POJIŠTĚNÉ AGENTUROU VLÁDY

SPOJ. STÁTŮ DO \$10,000.

Ústav Capitol Federal Savings and Loan Association byl
založen r. 1907.

CHARLES T. SALÁK, předseda

MÁME NA SKLADĚ K PRODEJI:

		Poštou
DĚTSTVÍ A MLÁDÍ, vzpomínky Dr. Alice Masarykové	\$2.50	\$2.75

•

HOVORY S MASARYKEM od Karla Čapka	2.00	2.25
--	------	------

•

CZECHOSLOVAK PRIZE PASTRY RECIPES90	1.00
--	-----	------

•

PROGRESSIVE CZECH, nové vydání učebnice prof. B. Mikuly. Vyjde v létě nadací pí. Emmy Mikulové, k uctění jeho památky. — Objednejte si dnes. — Cena \$4.50, poštou \$5.00.

ČSNRA

4125 W. 26th Street Chicago, Ill. 60623

CZECHOSLOVAK DAY

PILSEN PARK
CHICAGO

SEPTEMBER 26th

SECOND CLASS
POSTAGE PAID
at
Chicago, Illinois

V Ě S T N Í K

4125 West 26th Street
Chicago, Illinois 60623

RETURN REQUESTED